

STICHTING OUDHEIDKAMER OOSTZAAN

Hoe Oostzaan begon

Oostzaan

Uit archeologisch onderzoek is gebleken dat de eerste bewoners zich hier in de 12e-13e eeuw vestigden. Het lange lint van de Noorder IJ- en Zeedijk tot het eind van De Haal, met een zijweg naar Zaandam bepaalde eeuwenlang het aanzien van Oostzaan: Zuideinde-Kerkbuurt-Noordeinde-De Heul/De Haal.

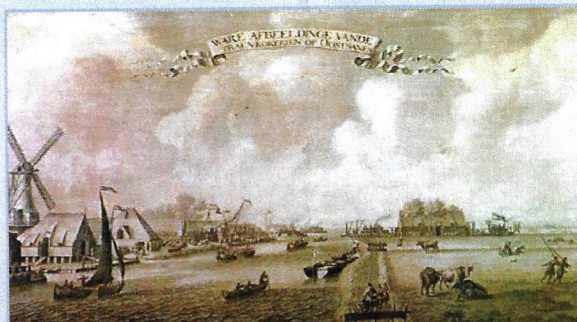
Het Weerpad, later Kerkstraat is de naam van de weg naar Zaandam. Langs de wegen liep de wegsloot, zoals nu nog te zien is in De Haal.

De meeste Oostzaners verdienden vroeger hun geld als boer met vee, of als knecht bij die boeren. Het vee werd per boot vervoerd naar de veemarkten in Amsterdam en Purmerend. Soms gingen de boeren lopend en toen het station er eenmaal was in 1884, ook per trein.

Veel mensen werkten in de blekerijen (er waren er meer dan 100) en een aantal stijfelmakerijen (denk maar aan de naam van het Westerstijfelmakerspad en de stijfelmakerssschuur). Langs het veenstroompje Twiske stonden traankokerijen, waar men het vet van de gevangen walvissen kookte. Ver van Landsmeer en Oostzaan vandaan, omdat het zo vreselijk stonk. Vanuit Oostzaan vertrokken ook schepen naar de Noordelijke IJzee om daar walvissen te vangen. Ook op de vele molens in Oostzaandam en Haaldersbroek verdienden mensen uit Oostzaan hun boterham. Het zuidelijke deel was meer gericht op Amsterdam, hier woonden o.a. assuradeurs en reders, voorlopers van de latere Amsterdamse grachtengordel.

Eendenpullen en Doppenhokkers

Het is dus niet zo vreemd dat de Oostzaners de bijnaam "Eendenpullen" en "Doppenhokkers" hadden. Ze werden ook wel "Kolenpikkers", "Koolvreters", "Koolhanen" en "'t Volk van Claes Compae" genoemd. "Kool" heeft weer te maken met het wapen van Oostzaan: de drie voorwerpen aan de greep zouden dan kolen (groene, witte, rode kool) zijn.

Oostzaan rond 1700

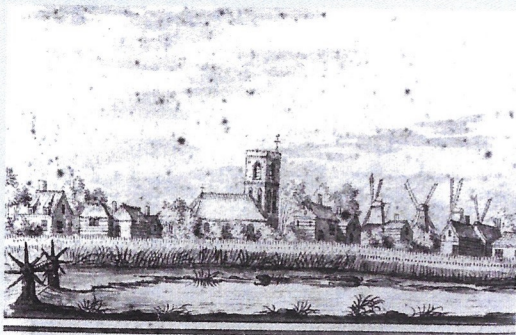

Oostzaan rond 1750

Oostzaan 1793

Hoe Oostzaan begon

Oostzaan te zien vande oostkant 1526

Oostzaan 1776

De geschiedenis van de blekerijen te Oostzaan en de duinstreek bij Haarlem gaat terug tot het einde der middeleeuwen. De oudste vermelding in de historische bronnen dateert van 1514. In de Informatie van dat jaar staat dat van de inwoners van de banne van Oostzaanden sommigen zich bezighielden met "bouneringhe (= bouwnering=landbouw) ende bleijcken". Merendeels waren het lijnwaad- en garenblekerijen.

Gedurende de hele 16e eeuw werd in Oostzaan de blekerij als middel van bestaan uitgeoefend. De bloeiperiode lag weliswaar in de eerste helft van de 17e eeuw, maar de opkomst ervan was een 16e eeuws verschijnsel, voor het eerst dus vermeld in 1514.

De meeste Oostzaanse blekerijen lagen in de Kathoek, de Heul en het begin van de Haal. Ook waren er enkele te vinden in de Kerkbuurt, maar in het Zuideinde van Oostzaan kwamen ze niet voor. Ten zuiden van de Roemersloot lagen er dus maar enkele; aan de noordzijde vormden het Weiver (einde Heul) en de Lange of Soetelaars Dors de grens. De blekerijen lagen zowel aan de west- als aan de oostzijde van de Oostzaner Gouw(weg) (= Noordeinde-Heul-Haal).

De bleekvelden van de kleine blekers lagen achter het woonhuis of boerderij. De grotere bedrijven hadden meerdere bleekvelden die verspreid over de Venen (=nu Twiskepolder) en het Oostzanerveld lagen. De verspreide velden vond men vooral aan de wat bredere sloten,

In 1632 zouden er zo'n 70 bleeklandeigenaren zijn geweest.